

לרכס סנסן וגבעת הקרב של הל"ה

פרשה בלתי נשכחת היא מסעם של 35 לוחמים ברגל במלחמת העצמאות מהשפלה להר, בניסיון להגיע ליישובי גוש עציון הנצורים. מסלול הליכתם של הל"ה ברגל מהמושבה הרטוב לעבר גוש עציון שהסתיים בקרב קשה שבו נפלו כולם בחודש ינואר 1948, תואר בחוברת הקודמת של "טבע הדברים". בטיול היום נכיר את אזור ההר, ניגע לגבעת הקרב ונרד ברגל לעבר כביש שלא היה אז ומשם נראה טיפסו לגבעת הקרב.

טיול ברגל ו/או ברכב שטח במסלולים דומים. זו דרך שאין נוסעים בה הרבה וכלי הרכב כמעט שאינם מציקים להולכי הרגל.

הטיול ברגל וברכב:

נקודת המוצא שלנו הוא היישוב צור הדסה השוכן ליד כביש 375, שהחל את דרכו ב-1960 כיישוב קהילתי. פעם הכרנו רק את השכונה הישנה שלו, ואילו היום מתגלה לנו יישוב גדול המתפשט ועולה גם לכיוון הר כתרון המתנשא לרום של 751 מ', וממנו יש תצפית נרחבת לאזור.

מבט לחקלאות השלחין של ואדי פוכין והסביבה.

סנסן כשממול נראית שכבה קשה יותר של סלע, כעין קיר המלווה את הערוץ. מימין לנו בולט הר כתרון, ורחוק יותר מבחינים במכונניות הרצות בכביש 375. מולנו בולט הר סנסן הגבוה שבסביבה, פסגתו ברום של 735 מ', ועוד ניגע אליו. אחרי 2.3 ק"מ עוברים על פני שביל המסומן באדום (9416) המוליך ימינה (לצפון-מערב) לעבר מטע וכביש 375 ומטפס שמאלה להר סנסן. אפשר לעלות בעלייה קצרה לפסגת ההר (נקרא גם ג'בל סנאסין) ולחורשה היפה, ולצפות על כל האזור. נראה מכאן את הר חברון ואת יישובי גוש עציון, חלק מוואדי פוכין וביתר עילית, ונרחיק במערב עד השפלה

גם עזים מוואדי פוכין נהנות מהירוק ואולי גם מהנוף.

ומישור החוף. מתחתינו רואים את דרך הפטרולים הישנה, זו המסומנת בשחור והעוברת פחות או יותר על קו פרשת המים שבין נחל סנסן ונחל עציונה הנשפכים שניהם לנחל אלה. דרך זו יוצאת מחלקו המזרחי של היישוב צור הדסה (שם היא חסומה) ויורדת עד ליד מושב אביעזר ורוגלית במערב. לאחר כמה עשרות מטרים נפגוש בדרך הפטרולים המסומנת בשחור (9435). כאן עומדות בפנינו שתי אפשרויות שונות. הראשונה היא, להמשיך בדרך השחורה מצפון להר סנסן, לעקוף פסגה נוספת המתנשאת משמאל לנו לרום

של 712 מ' ולהגיע למרגלות חורבת סנסן, הנמצאת ברום של 702 מ' "בלבד". זוהי פינה יפה שיש בה שרידים של יישוב ביזנטי, שרידי בית בד וקולומבריום, וסביבה עצי חורש ים תיכוני יפים שבהם עצי אלון מצוי גבוהים, עצי אלה, חרוב ואחרים.

אפשרות שנייה, הכרוכה בירידה מהדרך הראשית ובעלייה די תלולה, היא לפנות בדרך השחורה שמאלה (לצפון-מזרח) ואחרי כקילומטר ימינה (דרומה), בדרך שסומנה לאחרונה בירוק ועדיין אינה

מופיעה במפת טיולים וסימון שבילים. זהו סיבוב מקסים העוקף את הר סנסן ומזמן לנו מראות נוף יפים, בעיקר לוואדי פוכין, ביתר עילית והסביבה.

נפנה ימינה ונאפס שוב את המונה ל-00. נרד בדרך כ-600 מ', ויתגלו לעינינו חלק מבתי ביתר עילית. מעליה, על הר חברון, שוכן היישוב נוה דניאל ולמטה בוואדי אל-פזור. בריכות ההשקיה של חקלאי הכפר הערבי ואדי פוכין יוצרות כתמים כחולים בין חלקות השלחין המעובדות. מכאן והלאה הדרך היא חגיגת נוף. עוברים ליד חורשה צעירה של עצי אורן. הדרך מתעקלת ופונה צפונה, שם פוגשים בשביל שמסומן באדום, היורד מהר סנסן לעבר ואדי פוכין, ופונים שוב עם הדרך דרומה. רואים חלק מבתינו של הכפר גיבע ויישובים על הר חברון. הדרך מקיפה את הר סנסן ועולה לצפון-מערב. עכשיו נראית בפנינו גם חורבת סנסן. לאחר פנייה נוספת, 3.5 ק"מ מהמקום שעזבנו את דרך הפטרולים יש פנייה חדה שמאלה, ואחרי כ-200 מ' אנחנו שוב על דרך הפטרולים המסומנת בשחור למרגלות חורבת סנסן. מסביבנו מראות פסטרוליים שלא מתחברים למונה "דרך פטרולים".

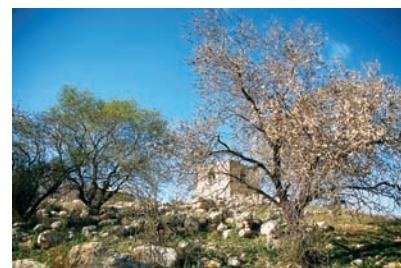
עדר עזים שעלה כנראה מהכפר בתחום הפלסטיני רעה בין העצים; קבוצת צעירים מאותו מקום, עם תרמילי גב קטנים ובקבוקי מים, מטיילת ברגל על דרך העפר. לאלה מצטרפים צבאים מקפצים הממתנינים לנו מדי פעם ובוהים

השקד פורח לצד הדרך.

אודם הכלניות מנמר את המשטחים שליד הר סנסן.

חורבת בית בד.

חשוב מאוד:

רובו של הטיול הוא לא עם העולים בהר אלא מול פניהם של הלי"ה שעלו להר מהשפלה. סיבה אחת לכך היא החשש שכשנעלה ונעבור את כל המסלול נמצא את השער לצור הדסה נעול. אם זה יקרה לנו בתחילת הטיול נפנה פשוט למסלול אחר. סיבה נוספת היא שבירידה נשקפים בפנינו מהרכס נופים יפים, וחבל להחמיצם. הקטע מהרטוב, מקום יציאתם של הלי"ה לגוש עציון, מתואר בטיול שפורסם בחודש שעבר.

להזיכרם, המספרים בסוגריים ליד תיאור השבילים באים לציין את מספר השביל כפי שהוא מופיע במפה. הסבר על שיטת המספור נמצא על גב המפה.

סוג הטיול: ברגל או ברכב שטח.

נקודת התחלה: צור הדסה ליד חוות הסוסים.

נקודת סיום: כביש 367 ממזרח לנווה מיכאל.

אורך המסלול: כ- 25 ק"מ.

משך הטיול: כמה שעות. ככל שעוצרים יותר, נושמים יותר אוויר פסגות.

מים: יש להצטייד.

קושי: קל לרכב שטח.

מפה: מפת טיולים וסימון שבילים מספר 9 - מבואות ירושלים ("הפרוודור").

עונה מומלצת: כל השנה, לא בימי גשם ולא אחרי גשם כשהשטח מלא בוץ.

בנו בסקרנות זהירה. כשהיינו כאן באמצע חודש פברואר 2009, שהייתה השנה השחונה ביותר מזה שנים רבות, לא האמנו למראה עינינו. ליד עצי השקד הפורחים הייתה צפיפות של פרחי בר שהבולטים בהם היו רקפות - בודדות מתחת לסלע, בגושי פריחה ובכל מקום. שניים מהחבורה החלו לרשום את מלאי הפרחים: מאות זמזומיות, ציפורני חתול, סביונים, חרדלים, איריס אחר הצהריים בעבר והיום צהרון מצוי, וכל זה היה מנוקד בכלניות אדומות. לאלה מצטרפים עצי השקד העומדים גם הם בפריחתם. היה קשה להזיז מהמקום את בני הלווייה שלנו להמשך הטיול; "רוצים להישאר כאן" נהמו, שפתו תה, הגישו תקרובת ועשו הכול כדי שלא נוזז משם...

ההולכים ברגל יעדיפו אולי לרדת מגבעת הקרב בירידה תלולה, וליד גבעת הפורית עד לכביש 367, פחות או יותר במסלול שבו טיפסו לכאן הלי"ה, שם ימתין הרכב האוסף או אמצעי תחבורה אחר ליד מסוף מעבר הלי"ה הצה"לי.

לנוסעים ברכב: לאחר הביקור בגבעת הקרב חוזרים לדרך הפטרולים המסומנת בשחור, מאפסים שוב את המונה ל-00 ופונים בה שמאלה (מערבה). מכאן גולשת הדרך בכיוון כללי לדרום-מערב. אחרי כ-2.5 ק"מ רואים שוב את המחצבות הכרויות בהר, ולאחר כמה מאות מטרים יורד משמאלנו שביל להולכי רגל המסומן בכחול, לכיוון נחל עציונה. כ-3.8 ק"מ פונים שמאלה, ואחרי כקילומטר נוסף מטפסים לחורבת בית בד. לאחר התצפית מחורבת בית בד יורדת הדרך לדרום-מערב ומתחברת אחרי פחות משני ק"מ לכביש הגישה למחצבות, שם פונים ימינה לכביש 367. אם חלק מהמטיילים ירדו ברגל, נפנה בכביש 376 שמאלה (מזרחה) כדי לאסוף אותם, וכאן תם הטיול בשלב זה.

אבל זזנו. הסקרנות והזיכרון ההיסטורי הכריעו. הצטרפנו לאפשרות הראשונה שתוארה לעיל. התחנה הבאה שלנו היא גבעת הקרב. כ-500 מ' ממפגש הדרכים, במרחק קצר אחרי חורבת סנסן, יורדת דרומה דרך שמסומנת באדום (9434), לגבעת הקרב, שם נפלו במלחמת העצמאות לי"ה הלוחמים. הדרך טובה, ואחרי כשני ק"מ, כמה דקות לרכב ומעט יותר ממחצית השעה להולכי הרגל, אנחנו ליד רחבה קטנה ושלט המצביע על השביל הממשיך לפסגה הקרובה. טיפסנו מרחק קצר בשביל המסומן על הסלעים והגענו לרום של 573 מ', ואנחנו על גבעת הקרב! מי שלא ביקר כאן זמן רב ימצא במקום אנדרטה נוספת, מיוחדת במינה, ושלט